

DET KONGELIGE NORSKE
VIDENSKABERS SELSKABS
SKRIFTER.

1888—90.

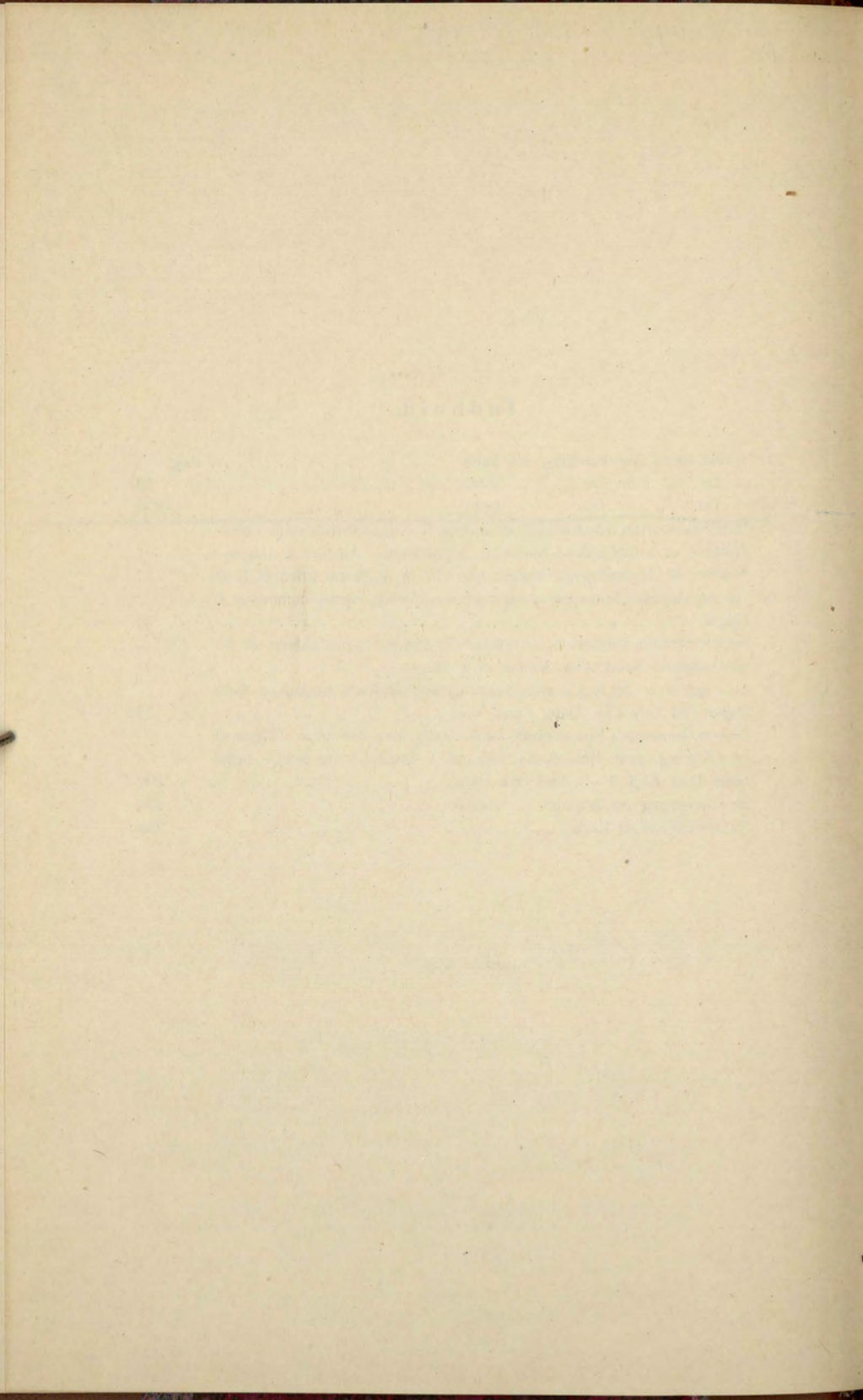
THRONDHJEM.
INTERESSENTSKABETS BOGTBYKKERI.
1892.

(Bib 2)

Indhold.

1.	Direktionens Aarsberetning for 1888	Pag.	I
2.	Do. Do. - 1889		XI
3.	Do. Do. - 1890		XXI
4.	Index muscorum frondosorum in alpebus Norvegiæ meridionalis Lomsfjeldene et Jotunfjeldene hucusque cognitorum. Auctore I. Hagen	-	1
5.	Notitser til Thronhjems Omegns Flora IV af V. Storm (med et Kort)	-	17
6.	Ad bryologiam Norvegiæ contributiones sparsæ, quas composuit I. Hagen	-	32
7.	Supplementum muscorum frondosorum Alpium Lomsfjeldene et Jotunfjeldene. Auctt. Chr. Kaurin et I. Hagen	-	41
8.	Oversigt over det kgl. norske Videnskabers Selskabs botaniske Samlinger ved Ove Chr. Dahl, Cand. mag.	-	53
9.	Biskop Gunnerus's Virksomhed fornemmelig som Botaniker, tilligemed en Oversigt over Botanikens Tilstand i Danmark og Norge indtil hans Død Kap. 1—3. ved Ove Dahl	-	102
10.	Reiseberetning fra Adjunkt K. Lossius	-	254
11.	Bemærkninger til Kortet	-	258

Direktionens Aarsberetning for 1888.

Til
Kongen!

Undertegnede Direktion for det Kgl. norske Videnskabers Selskab giver sig herved den Ære at aflægge underdanigst Beretning om Selskabets Virksomhed i 1888.

Selskabets aarlige Fest høitideligholdtes den 21de Januar, Deres Majestæts høie Fødselsdag, i Kathedralskolens Festsal ved et Foredrag af Selskabets Medlem Dr. med. L. Borthen over „Kunstig Belysning“. Foredraget er trykt i Thronhjems Adresseavis for 1888 No. 20, 21 og 22.

Deres Maj.s Bidrag til Selskabet for 1888 er sammen med Bidraget for 1887 efter Deres Maj.s naadigste Beslutning anvendt til et Reisestipendium til zoologiske Undersøgelser i det nordenfjeldske Norge. Stipendiet blev, efter at Opfordring til at indsende Ansøgning om samme til Direktionen var udstedt i de offentlige Blade, tilstaaet Bestyreren af Selskabets zoologiske Samling, der i afvigte Sommer har anvendt det til Undersøgelser af Thronhjemsfjordens Dybvandsfauna. Om Udbyttet af disse Undersøgelser, hvorom underdanigst Beretning har været indsendt til Deres Maj. gennem den Kgl. norske Hofforvaltning, henvises forøvrigt til nedenstaaende Meddelelse fra den zoologiske Samlings Bestyrer.

Bibliotheket har været aabent til Udlaan de 5 første Arbejdsdage i Ugen fra 12—2 samtidig med Læseværelset. Udlaansdagens Antal har været 185, i hvilke der er skeet 1076 Udlaan,

indbefattende ca. 1950 Bind og Hefter. Laantagernes Antal har været 260. Med Athenæets Ophør ved første Halvaars Udgang er ogsaa Bibliothekets Udlaan af Skrifter til dette Læseselskab standset. Bibliotheket er i Aarets Løb forøget med ca. 400 Værker, deri indbefattet Tidsskrifter og Fortsættelser. De enkelte Bind og Hefter udgjør 980. Efter Fag har Tilvæksten været omtrent følgende: Theologi 20 Værker, 30 Bind, Lovkyndighed 8—11, Medicin 12—41, Filosofi 5—5, Pædagogik 14—74, Matematik 20—32, Naturhistorie 46—98, Fysik og Kemi 21—25, Økonomi 20—50, Sprogvidenskab 24—32, Underholdende Læsning 23—38, Historie og Geografi 91—252, Litteraturhistorie 13—53, Lærde Selskabers Skrifter 65—149, Skrifter af blandet Indhold 18—55. — Af disse Skrifter er 145 indkomne ved Kjøb, Resten som Gave. Manuskrift- og Diplomsamlingen har ikke modtaget nogen Forøgelse, hvorimod Kartsamlingen har erholdt 19 Expl., væsentlig som Gave, nogle ogsaa ved Kjøb. Bibliothekets Revision er ogsaa i det forløbne Aar fortsat af Bibliothekaren og medundertegnede Overlærer Dahle. Man har vundet at gjennemgaa Størsteparten af den historisk-geografiske Afdeling udenfor den nordiske Afdeling.

Oldsagsamlingen har i 1888 haft en Tilvæxt af 118 Katalognumere (Nr. 3771—3888), hvoraf enkelte omfatter flere Gjenstande. Af denne Tilvæxt hører 24 Numere til Stenalderen. Deraf er 3 Økser med Skafthul fra Reitan i Ørlandets Sørbygd, fra Undlien i Aasen og fra Øisanden i Melhus. Af Økser uden Skafthul er to af Flint fra Karlsvik og Male i Bud i Romsdalen og en af anden Stenart fra Male. Hulmeisler er indkomne fra Skatvaal i Stjørdalen og Lokvik i Aure, den sidste sammen med endel Flintflekker. Fra Hojem paa Frosta er en Pilespids af Flint, fra Horstad i Flatanger en Pilespids af brun Skifer og fra Bøleseter i Flatanger er ogsaa i 1888 indkommet en Samling af Skifersager, som er katalogiseret under 11 Numere. Samlingen bestaar af en liden Økse, 6 Knive, alle mere eller mindre ufuldstændige, en hel Pilespids og Brudstykker af 7 andre Spidser. Dertil kommer endel mindre sikre Brudstykker og endel Affald af Flint. Findestedet paa Bøleseter er et af de rigeste i Landet. I Aarenes Løb har Samlingen herfra erhvervet: 7 Økser, 66 Spidser og 28 Knive

foruden endel mere usikre Brudstykker og en hel Del Flintaffald. Derhos har Samlingen fra den lige i Nærheden liggende Gaard Bølestrand, der i Grunden kan betragtes som et med Findestedet paa Bøleseter sammenhængende Fundfelt, 1 Økse, 17 Spidser og 12 Knive, ligesom der ogsaa herfra haves mere usikre Brudstykker og endel Flintaffald. Desværre bestaar den større Del af denne Samling kun af Brudstykker, dels vel fordi Sagerne i nyere Tid er blevne sønderbrudte under Dyrkningsarbejder, men dels vistnok ogsaa fordi Sagerne i Oldtiden er gaaet i Stykker under Tilvirkingen og Brugen. At der paa disse Gaarde inderst i Bølefjorden i lange Tider maa have været Bosted for Mennesker, der har brugt Vaaben og Redskaber af Sten, er utvivlsomt efter den store Mængde af Fund af saadanne Gjenstande. Af de mange Emner paa forskellige Stadier af Fuldførelse, som er fundne, kan det ogsaa sees, at der her har været en Verkstedplads for Forarbejdelse af Skifersager.

Merkeligt er det, at der paa samme Sted findes en Mængde Affald af Flint, der tyder paa, at ogsaa Flintredskaber har været arbejdede paa Stedet, medens der ikke er fundet noget Redskab af Flint enten helt eller i Brudstykker. Om disse Flintrester er samtidige med Skiferfundene, tør Samlagsbestyreren ikke afgjøre efter de Oplysninger, som hidtil haves.

Til *Broncealderen* hører 7 Nr. i 2 Fund. Det ene Fund er en enkelt Broncecelt fra Bjørgum i Børgeskogn. Det andet er et større Fund fra en Stenrøs paa Sannan i Børgsen, hvori Sagerne fandtes liggende under nogle Stene. Fundet bestaar af en ufuldstændig Armring af Bronze, 3 Knapper af forskellig Størrelse, et Slags Hængesmykke og Brudstykker af en Ring, ligeledes af Bronze, og endelig 12 flade Spiraler af samme Metal, der kan sees at have dannet brilleformede Smykker af samme Form som 2 Stykker i Fundet fra Stavaa i Opdal, som findes i Selskabets Samling (jf. Foreningens Aarsb. 1879 s. 207 og Kra.nia Vidsk. Forh. 1881). Kun 2 af Stykkerne lader sig nu passe sammen; forøvrigt er kun Rester levnede af den forbindende Bøile. Oplysningerne om Fundet er utilfredsstillende, hvorfor det ikke sikkert kan afgjøres, om det er et Gravfund.

Af *ældre Jernalders* Sager er bl. a. indkommet et Gravfund fra vestre Skjerve i Skogn, bestaaende af en Kjedel af Bronze, der fandtes fyldt med brændte Ben i Bunden af en Stenrøs. Den blev adskillig beskadiget under Optagelsen. Fra Haarberg paa Ørlandet er et Par Spydspidser, den ene fireegget, den anden med Agnorer. Som bekjendt findes dette Slags Spydspidser jævnlig parvis i ældre Jernalders Gravfund. Fra Berg paa Frosta er indkommet Brudstykker af en Kjedel af Bronze og et Økseblad af Jern af ældre Jernalders Form. Fra Rise i Opdal er kommet en Beitesten af Kvartsit. I det hele er af Gjenstande fra denne Periode indkommet 7.

Af *yngre Jernalders* Sager er katalogiseret 45 Nr. i 28 Fund. Blandt de mere betydningsfulde af disse kan nævnes: Fund af Vaaben og Redskaber af Jern fra Krokbeek i Kvikne, Fiskvik i Stjørdalen, Klebu Prestegaard og Risegjerdet i Opdal. Fra Stammen i Beitstaden er et Sverd af sjeldnere Form med Hjalter og Knop af Bronze. Fra Dyva i Stjørdalen en liden skaalformet Spende af Bronze af en meget gammel og sjelden Form, der vil blive afbildet i Aarsb. fra Foreningen til n. Fortidsminders Bevaring. Fra Laberget paa Frosta er indkommet et rundt Topstykke af en Broncespende af den bekjendte Form med Bøile og Ornamenten i irsk Stil. Af dette Stykkes Størrelse kan sluttes, at den Spende, hvortil det har hørt, har været endnu større end den største Spende af dette Slags, som hidtil kjendes, hvilken ogsaa findes i Selskabets Samling. Stykket er rigt ornamenteret ogsaa paa Undersiden.

Blandt Gjenstande fra *Middelalderen* er en af de smaa Relikviekrukker med 2 Ører, hvoraf Samlingen tidligere har 2 Exemplarer. Den er funden paa Viggen i Børgsen, hvor der tidligere har staaet en Kirke. Fra Hov i Aalen er nogle Jernsager. En smuk Nøgel af Bronze af en almindelig middelaldersk Form er funden ved Bratøren i Throndhjem.

Blandt Gjenstande, yngre end Reformationen, som i Aarets Løb er erhvervede, kan fremhæves en Spaserestok, som har adskillig personalhistorisk Interesse. Af de paa Sølvhølkene indgravne Navne sees nemlig, at den har tilhørt Mag. Peder Skjelderup, Biskop i Throndhjem, død 1646, Jørgen Pedersen Skjelderup, Sogne-

prest i Skogn og siden residerende Kapellan til Domkirken, og Ole Christophersen Tønder, Sogneprest til Frue Kirke, død 1683.

Angaaende den *zoologiske Samlings* Tilvækst og Tilstand i det forløbne Aar indberetter Samlingens Bestyrer følgende:

Af Expl. vedkommende vor Fauna er ikke mange erhvervede; (saadanne Erhvervelser beror altid mest paa Tilfældighed); men et af disse er af megen Interesse, nemlig en Narhval (*Monodon monoceros*), der den 15de Februar fangedes ved Knarlagsund paa Hitren og erhvervedes for Musæet. Man kjender nemlig i Løbet af flere Aarhundreder kun et Par Exempler paa, at denne Art er observeret ved Norges Kyster, og vor Samlings Exemplar, der nu er opstillet baade i udstoppet Stand og som Skelet, er det eneste norske, der eksisterer i nogen Samling. Det er en voksen Han, hvis Krop har en Længde af $4\frac{1}{2}$ Meter, og hvis Stødtand er 1.60 M. lang.

Et henved 6 M. langt Skelet af en *Hyperoodon*, som strandede paa Frøien, er skjænket Musæet af Hr. Handelsmand Sivertsen dersteds. Arten er endnu ikke med Sikkerhed bestemt, da Exemplaret henligger paa Strandingsstedet til fortsat Præparation.

Af mindre almindelige Fuglearter, som er erhholdte, i Aarets Løb kan nævnes *Fulica atra*, hvoraf 1 Expl. blev taget paa Inderøen og afgivet til Samlingen af Hr. Kapt. Rosen dersteds, *Turtur auritus*, der synes at have været paa en Udvandring i Begyndelsen af Vinteren, idet den observeredes i Rissen, hvorfra 1 Expl. erhholdtes til Samlingen, og i Byens nærmeste Omegn, hvorfra den ligeledes samtidig erhholdtes, medens flere Expl. bemærkedes. Af den kirgisiske Steppenhøne (*Syrrhaptis paradoxus*), som har foretaget en større Udvandring over Europa, erhholdtes desværre kun nogle Brudstykker, der opbevares som det eneste bekjendte Exempel paa, at Udvandringen har strakt sig til det nordentjeldske Norge.

Hvad Fiske angaar, er det nu meget sjældent, at der erhholdes nogen Art af særegen Interesse, da saavel Fjorden som Kysten udenfor i denne Henseende har været nøie undersøgt; af saadanne kan her kun nævnes *Lycodes pallidus*, hvorom mere nedenfor. Forøvrigt er den norske Fiskesamling suppleret ved Bytte med Universitetets Samling.

VI

Der er anskaffet en Typesamling af norske Land- og Ferskvandsmollusker paa omtr. 100 Arter i talrige Expl., indsamlede og bestemte af Bergitte Esmark, der samtidig har skjænket en Samling afrikanske Arter. Alle disse er indordnede i den ældre Conchyliesamling, som ogsaa er bleven noget suppleret og omordnet.

Af udenlandske Pattedyr er udstoppet en Grønlandssæl og et Par andre. Fra Universitetets Dubletsamling er anskaffet et udstoppet Expl. af *Colobus guereza*, samt c. 100 Arter exotiske Fugle. Ligeledes er udstoppet 20 Stykker Fugleskind, som erholdtes i foregaaende Aar. Af det tilgodehavende Bytte fra Samlingens udenlandske Forbindelser er i sidste Aar intet ankommet.

Paa Grund af Forøgelse af den udenlandske Fuglesamling, som hidtil har været indordnet mellem den indenlandske, og den ringe Plads i Samlingens Hovedrum er nye faste Skabe opsatte i Forgangen, hvilke dog endnu ikke afgiver tilstrækkelig Plads for alle de udenlandske Arter.

Da de hidtil benyttede Arbejdsrum har været altfor smaa, er i Kjelderetagen indredet et større Lokale, som fornemmelig bruges til store Udstopningsarbejder og Skeletpræparation.

Med Hensyn til de zoologiske Undersøgelser i Fjorden, der foretoges af Samlingsbestyreren ved Hjælp af Deres Majestæts Bidrag til Selskabet for 1887 og 88 som Stipendium, og de derunder gjorte Fund og lagttagelser vil Samlingsbestyreren som forhen give speciellere Meddelelser vedrørende de enkelte Dyreklasser, efterhaanden som det indsamlede Materiale bliver mere afsluttet og Arterne bestemte. Forøvrigt var ogsaa sidste Sommers Undersøgelser ledsagede af ugunstigt Veir. De foretoges hovedsagelig ved Stadsbygden og Bynesset. Til Fangst af Dybvandsfiske blev konstrueret en større Bundskrabe, der viste sig særdeles skikket til dette Brug, medens den mindre af den ældre trekantede Form sjældnere fanger fritsvømmende Dyr som Fiske og Crustaceer, men derimod er langt hensigtsmæssigere i Bergbakker; paa den førstnævnte Maade erholdtes, foruden Mysider og andre Krebsdyr, Fiske som *Icelus*, Dybvandsflyndrer som *Glyptocephalus cynoglossus* og *Zevgopterus norvegicus* samt i Løbet af et Par Dage 4 Expl. af den ovennævnte *Lycodes pallidus*, en Art, der forhen kun var

kjendt i et Par Exemplarer, der opdagedes ved Spitsbergen paa den norske Nordhavsexpedition. Samlingsbestyreren fandt den ved Flak paa Bynesset paa 60—70 Favnes Dyb. 2 Expl. blev afgivet til Universitetsmusæet i Bytte mod andre Arter. Med den mindre Bundskrabe fortsattes især Undersøgelsen af Anthozoerne, hvoraf fandtes et Par Former, der synes at være nye. Samlingsbestyreren antager senere i Selskabets Skrifter at kunne give en Oversigt over de Former af denne Klasse, som forekommer i Fjorden. Forøvrigt er indsamlet en Mængde Dubletexemplarer til Bytte med andre Samlinger.

Mineralsamlingen har i 1888 modtaget flere betydelige Gaver, af hvilke følgende navnlig fortjener at fremhæves:

Fra Direktør I. P. Fries 18 smukke Stuffer af Gangminerale fra Kongsberg: Fluespat, Kalkspat, Zeoliter, Albit, Svovlkis, Kobberkis. Fra Overinspektør Dr. Daae en Samling Minerale (54 Stykker) fra Kragerø: meget smukke Krystaller af Skapolit, større Gangstykker med Hornblende, Melanit, Skapolit m. v. Fra Skibskaptein N. A. Vold 24 Stykker Kobber- og Blyertse fra Australien. Fra Artillerikaptein Fougner en Samling Minerale paa 28 Stykker: Oligoklas, Ortit, Evxenit fra Tvedestrand, Titanjernkrystaller fra Kragerø, Feldspatkrystaller fra Næskilen m. v. I Tilslutning til den i 1887 tilveiebragte og til Belysning af Thronhjems Stifts Geologi ordnede Bergartsamling er i en ny Montre ordnet 34 Nr. af postglaciale fossile Fiske i Mergeller fra Thronhjems Stift, — samt enkelte fra Nordlands Amt, ligesom der i en ny Montre er paabegyndt en Fremstilling af Specimina fra thronhjemske Mineralforekomster, hvilken Samling man vil søge at faa saa fuldstændig som muligt.

Selskabets *Mynt- og Medaillesamling* er i 1888 forøget med 26 Medailler, 278 Mynter og 4 Pengesedler. Samlingen tæller nu i det hele omtrent 10900 Nr., hvoraf c. 890 Medailler og Medalleaftryk. I Aarets Løb er indkjøbt 11 Medailler, 19 Sølvmynter og 3 Kobbermynter; ved Bytte er erhvervet 2 Medailler. Henved 200 i Arkivet opbevarede mindre Mynter er ifølge Direktionens Beslutning indlemmede i Samlingen; blandt disse fremhæves 4 antike romerske Broncemynter fra Keisertiden, en norsk Penning fra

VIII

Harald Haardraades og en dansk Korshvid fra Kong Hans's Tidsalder. Fra det Kgl. norske Departement for det Indre har Samlingen modtaget som Gave 2 Expl. i Sølv (1 større og 1 mindre) af den ved Kgl. Resolution af 19de August 1885 indstiftede Belønningsmedaille for ædel Daad, fra Komiteen for Fiskeriudstillingen i Throndhjem 1887 1 Expl. i Bronze af Udstillingens Prisme-daille, fra Direktionen for Selskabet for Norges Vel 1 Expl. i Sølv af den af dette Selskab nylig indstiftede Medaille „for lang og tro Tjeneste“. De øvrige indkomne Gaver er skjænkede af 17 forskellige private Personer. Haandbibliotheket er i Aarets Løb forøget ved Indkjøb af flere danske Myntkataloger.

Samlingerne har som tidligere regelmæssig været aabne for Publikum 2 Gange ugentlig (hver Gang $1\frac{1}{2}$ Time fra Kl. 12-- $1\frac{1}{2}$), Myntsamlingen dog kun 1 Gang ugl.

I Turisttiden (Juli og August) har Samlingerne, efter at et Beløb i dette Øiemed var bevilget paa Aarets Budget, været holdt aabne hver Dag undtagen Søndag fra Kl. 1—2. Ogsaa udenfor disse Tider har Adgang kunnet erholdes ved Henvendelse til Vagtmesteren. Publikum er bleven underrettet herom, foruden ved Avertissementer i Bladene, ogsaa ved Opslag i Byens Hoteller og paa Dampskibe. Besøget har været jevnt godt, tildels meget talrigt.

Selskabet har i 1888 udgivet Aarsskrift for 1886 og 87 med følgende Indhold:

1. Indberetning om en botanisk Reise i det throndhjemske Sommeren 1886, ved Halfdan Bryn.
 2. Notitser til Throndhjems Omegns Flora II og III af V. Storm.
 3. Ornithologiske Notitser af V. Storm.
 4. Solaster echinatus n. sp. tilligemed Oversigt over de i Throndhjemsfjorden fundne Asteroider af V. Storm.
 5. Fortsættelse af Bidrag til Kundskab om Throndhjems Lavvegetation ved Overlæge C. Kindt.
 6. Direktionens Aarsberetning for 1886 og 87.
- ialt c. 6 Ark.

I Generalforsamling den 2den November foretoges Valg paa Vicepræsens istedetfor Rektor H. Petersen og 2 Medlemmer af Direktionen istedetfor Overlærer H. Dahle og Brigadeintendant O.

IX

Krefting, hvis Funktionstid var udløben. Valget havde det Udfald, at de Udtrædende gjenvalgte. I samme Generalforsamling valgtes til Revisorer af Regnskabet for 1888 Provisor R. Hirsch og Kaptein A. B. Wessel.

Selskabets Formue ved Udgangen af 1888 udgjorde:

Hammers Legat i Pantobligationer	Kr. 86,630.00
Paulsens Do. i Do.	25,665.00
Aas & Hustrues Legat	12,000.00
Hammers Legats Rentefond	42.84
Paulsens Do. Do.	891.10
Fondet af 1881	714.81
I Sparebanken indsat af Kassabeholdningen	1,503.57

Kr. 127,447.32

Derimod skyldte Selskabet til Kongsbergs Sølvverks Driftsfond Kr. 18,000.00

Aarets Indtægter og Udgifter var i det væsentlige følgende:

Indtægt.

Hs. Maj. Kongens Bidrag for 1887 og 88	Kr. 800.00
Statskassens Bidrag for 1888	6,000.00
Kommunekassens Do.	2,000.00
T.hjems Sparebanks Do.	1,888.00
Kontingent af indenbyes Medlemmer	708.00
Renter af Selskabets Obligationer	6,076.79
Udbytte af den Hjelmstj.-Rosencroneske Stiftelse	1,472.89
Refusion af Told af Spiritus	283.81
Diverse Indtægter	6.21

Kr. 19,235.70

Udgift.

Lønninger	Kr. 6,560.00
Bibliotheket	2,349.99
Den zoologiske Samling	1,786.65
Oldsagsamlingen	177.73
Do. Bibliothek	21 30
Mineralsamlingen	54.80

Overf. Kr. 10,950.47

	Overf. Kr. 10,950.47
Myntsamlingen	190.16
Stipendier	800.00
Udgivelse af Skrifter	341.52
Renter tillagte Kapitalerne	1,578.38
Renter og Afdrag	2,652.20
Skatter og Grundafgifter	682.07
Lys, Brænde og Renholdelse	642.84
Arbejder ved Bygningen	1,565.81
Inventarium til Bygningen	16.23
Refusion ifølge Antegnelse	0.70
Diverse Udgifter	720.48

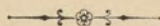
Kr. 20,140.86

Idet Selskabet ved sin undertegnede Direktion aflægger denne Beretning, beder det sig i Underdanighed bevaret i Deres Majestæts Bevaagenhed.

Throndhjem i Direktionen for det Kgl. norske Videnskabers-Selskab, September 1889.

K. Rygh. **H. H. Petersen.** **C. W. Carstens.**
O. Krefting. **H. Dahle.**

I Richter.

(Direktionens Aarsberetning for 1889).

Til
Kongen!

Undertegnede Direktion for det Kgl. norske Videnskabers Selskab giver sig herved den Ære at aflægge underdanigst Beretning om Selskabets Virksomhed i 1889.

Selskabets aarlige Fest høitideligholdtes den 21de Januar, Deres Majestæts høie Fødselsdag, i Kathedralskolens Festsal ved et Foredrag af Selskabets Medlem, Direktør ved den tekniske Lærestanstalt J. Jensen om „de Forandringer, som i det sidst forløbne Aarhundrede er foregaaet paa Produktionens Omraade, og den Indflydelse, de har havt paa vore Samfundsforhold“. Foredraget er trykt i Thronhjems Adresseavis for 1889 Nr. 19, 20 og 21.

Deres Maj.s Bidrag til Selskabet for 1889 er efter Deres Maj.s naadigste Beslutning anvendt til et Reisestipendium til zoologiske Undersøgelser i det nordenfjeldske Norge. Dette Stipendium blev, efter forudgaaende Bekjendtgjørelse i de offentlige Blade, af Direktionen tilstaaet Bestyreren af Selskabets zoologiske Samling som eneste Ansøger. Han har i Sommerens Løb anvendt det til Undersøgelser af Thronhjemsfjordens Dybvandsfauna. Om Udbyttet af disse Undersøgelser, hvorom underdanigst Besetning har været indsendt gennem den Kgl. norske Hofforvaltning, henvises forøvrigt til nedenstaaende Meddelelser fra den zoologiske Samlings Bestyrer.

Bibliotheket har, som tidligere, været aabent til Udlaan de 5 første Arbejdsdage i Ugen, i Regelen fra 12—2, samtidig med Læseværelset. Udlaansdagens Antal har været 208, i hvilke der er skeet ca. 1130 Udlaan, omfattende ca. 1750 Bind og Hefter. Laantagernes Antal har været 268. — Bibliotheket er i Aarets Løb forøget med ca. 450 Værker, deri indbefattet Tidsskrifter og Fortsættelser. De enkelte Bind og Hefter udgjør ca. 1120. Tilvæksten har efter Fag været omtrent følgende: Theologi 19 Værker, 20 Bind, Lovkyndighed 16—33, Medicin 17—26, Filosofi 5—5, Pædagogik 11—24, Mathematik 26—33, Naturhistorie 87—196, Fysik og Kemi 13—18 Økonomi og Statistik 13—29, Sprogvidenskab 18—26, underholdende Læsning 26—45, historiske Videnskaber 106—198, Litteraturhistorie 20—83, lærde Selskabers Skrifter 59—152, Skrifter af blandet Indhold 8—9. Af disse Skrifter er ca. 200 indkomne ved Kjøb, Resten som Gave.

I denne Opgave er ikke medtaget en Samling af mere end 1000 Bind næsten udelukkende ældre medicinsk Litteratur, der er bleven skjænket Selskabet af Hr. Marinelæge I. Lie paa Horten, og som tidligere har tilhørt dennes nu afdøde Fader. Den vil blive særskilt opført i Aarets Tillægskatalog.

Manuskriptsamlingen har fra Hr. Apotheker Thaulow paa Moss modtaget 6 Bind throndhjemsk Personalhistorie for de sidste halvandet hundrede Aar, med Register, 1 Bind, samt Uddrag af Throndhjems Adresseavis 1767—1842, 2 Bind, alle udarbejdet af Giverens Fader, afdøde Konsul Chr. Thaulow.

Bibliothekets Revision har været fortsat som tidligere. I Aarets Løb har man tilendebragt Gjennemgaaelsen af den historisk-geografiske Afdeling (Litr. L.)

Oldsagsamlingen har i 1889 havt en Tilvækst af 133 Katalognumere (Katalognr. 3889—4021). Af denne Tilvækst tilhører 42 Nr. i 18 Fund Stenalderen. Blandt de enkelte Gjenstande fremhæves 2 Økser af Flint fra Skomsvold i Fosnæs og fra Udnæs paa Hiteren, samt 2 Økser uden Skafthul af anden Stenart. Økser med Skafthul er indkomne fra Haug i Bynæsset, Gomo i Rissen, fra Romsdalen og fra Valdres, de to sidste gennem Opkjøbere og og derfor med ufuldstændig Opgivelse af Findesteder. Fra Opland

i Bynæsset er indkommet en ufuldstændig Hammer af Sten af den cirkelrunde Form med Skafthul i Midten. Meisler er erhvervede fra Borge i Lofoten, efter Opgivende funden i en liden Stenkiste, fra Otterøen i Romsdalen og fra Bølestrand i Flatanger. En ualmindelig stor Slibesten af Sandsten, ikke mindre end 65 Cm. lang og 23 Cm. bred, er indkommet fra Bud i Romsdalen, hvor den er funden paa Bunden af en Myr under Præstegaarden Karlsvik, sammen med en Spydspids af Flint, der ogsaa er indsendt, samt en Stenøkse med Skafthul og flere Spydspidser af Flint, der blev bortførte af en Opkøber. — Af Skifersager er i Aarets Løb igjen erhvervet en Samling fra Bøleseter i Flatanger, hvorfra der tidligere forefindes Rækker af de for den arktiske Stenalder eiendommelige Gjenstande, men derhos ogsaa Rester af Flintarbejde. De nu indkomne Sager bestaar af Pilespidser og eneggede Knive, derhos endel Meisler og halvfærdige Emner, samt, som ofte tidligere, af endel Flintskjerver og Flintaffald. Som Tilfældet almindelig er paa dette Findested, bestaar ogsaa den sidste Sommers Fund mest af Brudstykker. Dog findes derimellem ogsaa enkelte hele Gjenstande, deriblandt en ualmindelig liden Pilespids af rød Skifer, kun 3 Cm. lang. Fra det lige ved Bøleseter liggende Findested Bølestrand er ogsaa iaar indkommet et Par Gjenstande, en Hulmeisel og et Stykke af en Pilespids af Skifer. Pilespidser af Skifer er forøvrigt ogsaa indkomne fra Kvernøen i Flatanger, fra Sandnes paa Alsten i Helgeland, hvor der tidligere gjentagne Gange er gjort Fund af denne Art, samt 2 Spidser fra Flaa i Øksendalen. Findestedet er dog for de sidstes Vedkommende mindre sikkert, da de er indkomne gennem Opkøbere. I det hele maa Aarets Udbytte for Stenalderens Vedkommende ansees for at være ualmindelig rigt efter Forholdene i det nordenfjeldske, og en stor Del deraf er smukke og instruktive Sager.

Fra *Broncealderen* er indkommet 3 Fund, hvoraf ialfald de to er Gravfund. Disse skriver sig fra to nær hinanden liggende Hauger paa Nesje i Veø Præstegjæld i Romsdalen. Som meget almindeligt i Gravhauger fra denne Periode, indeholdt de et Gravkammer, dannet af horizontalt lagte mindre Stenheller, lagte i Mur, med Bunden dækket af smaa runde Stene og med en stor Dæk-

helle. Kammeret i den ene Haug indeholdt en vel bevaret Spydspids af Bronze. En lignende er funden paa Ødegaard i Akerø Præstegjæld i Romsdalen. Efter Sigende skal ogsaa denne være funden i en liden Haug; men det kan dog ikke med nogen Vished ansees for et Gravfund.

Fra *ældre Jernalder* er indkommet 8 Numere. Særlig kan mærkes to Betalingsringe af Guld, spiralformede og slyngede i hinanden, som er fundne i en Haug ved Gaarden Skeid paa Leka i Namdalen. De er indløste fra Universitetets Samling, hvortil de oprindeligt var indsendte. Fra Leding i Sundalen er indkommen en Kjedel af Bronze, uden at Fundomstændighederne er oplyste. Den er ufuldstændig, idet den nedre Del mangler. Fra Lundskin i Verdalen er kommet et Par Spydspidser af Jern, den ene med Agnorer, den anden med skarp Kant efter Midten, ualmindelig vel bevarede. De er fundne i en Gravkiste af eiendommelig Form, idet den dannedes af 2 Heller, der stødte sammen i Bunden, med en tredje til Dækhelle, saa at den havde et tresidet Tversnit. En Spydspids af Jern med skarpt ophøiet Kant efter Midten er ligeledes indkommet fra Bjørset i Soknedalen. Videre har Samlingen erhvervet 2 Beltestene af Kvartsit, den ene fra Hilstad i Meldalen, og et Økseblad af Jern fra Nesje i Veø Præstegjæld i Romsdalen.

Af Gjenstande fra *yngre Jernalder* er indkommet 38 Numere i 28 Fund. Der er saaledes kun faa og ikke meget store samlede Fund. Den overveiende Del bestaar af Vaaben og Redskaber af Jern.

Den kristelige Middelalder tilhører en Gravsten af Marmor fra Sakshaug Kirke med en Omskrift i Majuskler. Fremdeles en Vandkande til kristeligt Brug af Messing, af den kjedelformede Art med Tud paa to modsatte Sider og Menneskehoveder, der rager op fra Kanten paa to andre Sider, og i hvis Bagside der er anbragt Hul for Haddens Ender. Den er indkommen fra Bones i Støren. En liden Solskive af Skifer fra Selje tør vel ogsaa henføres til denne Tid. Den har Indskriften: ANNO 1407 og baade disse Tal og Timetallene ved Randen har gamle Former.

34 Numere tilhører *Tiden efter Reformationen*, af hvilke en større Del er indkommet som Gave. Blandt erhvervede Sager kan

især mærkes et Figurteppe med vævede Figurer, en Trækiste med Udskjæring i ophøiet Arbeide og et Par Kaarder med Indskrifter.

Som sedvanlig er en Fortegnelse over de indkomne Gaver bleven offentliggjort ved Udgangen af hvert Halvaar. Blandt dem, der har skjænket Samlingen talrigere eller mere værdifulde Gjenstande, skal nævnes H. Bundtmager I. N. Bruun, Hr. Furersergeant O. Ødegaard, Hr. Kaptein Ziegler, Hr. Sergeant Næsje, Hr. Kjøbmand Borthen, Hr. Vagtmester Nergaard (Helgeland) og Hr. Postaabner Fandrem (Komagfjord).

Arbeidet med at præparere Oldsager af Jern efter den nyere og bedre Methode har i Aarets Løb været fortsat ikke alene med de nyindkomne Sager, men ogsaa, forsaavidt Arbeidstiden har strukket til, med værdifulde Sager af de ældre. For at ikke Samlingens Gjenstande af Jern skal gaa til Grunde, er det paatrængende nødvendigt, at der fremdeles fortsættes dermed. Men da Samlingen ikke har nogen Præparant til sin Raadighed, er det en Selvfølge, at det ikke kan drives i den Udstrækning, som ønskeligt kunde være, naar ikke en uforholdsmæssig stor Del af Bestyrerens Arbeidstid skal anvendes til dette mekaniske Arbeide.

Angaaende den *zoologiske Samlings* Virksomhed i det forløbne Aar indberetter Samlingens Bestyrer, at Samlingen af indenlandske Vertebrater ikke er forøget med mange Exemplarer. Af Hr. Kjøbmand T. Borthen er skjænket et Par Havkobber (*Halichrus grypus*) tilligemed Foster af samme. Et 13 M. langt Hvalskelet (af *Balænoptera musculus*) er indkjøbt, men af Mangel paa Plads endnu ikke opstillet. Af Fugle er udstoppet et Par Svaner, *Cygnus musicus*, af hvilken Art Musæet forhen kun havde 1 mindre godt Expl. Fra Universitetets Samling er gennem Prof. Collett erholdt et Expl. af den kirgisiske Steppehøne (*Syrhaptis paradoxus*). Af sjeldne Fugle fra Omegnen kan nævnes *Buteo vulgaris* i flere Individuer, hvoriblandt ogsaa Ungflugl, hvilket viser, at Arten ogsaa har ruget nordenfjelds, hvilket forhen har været betvivlet, samt *Loxia leucoptera*, der kun sjelden har forekommet i Landet, men i sidste Høst har været paa en større Udvandring, idet den daglig saaes i og omkring Byen i store Flokke, og talrige Exemplarer blev indsendte til Musæet. Forøvrigt er præpareret nogle alminde-

lige Arter i bedre Exemplarer eller andre Dragter end dem, som forhen havde.

Af Fiske er udstoppet et voxent Expl. af Sildehajen (*Lamna cornubica*), fanget i Gulosen i December; nogle for Thronhjemsfjordens Fauna nye eller sjeldnere Arter, som Samlingsbestyreren har taget ved Bundskrabning, nævnes nedenfor; forøvrigt er den norske Fiskesamling kompletteret med Exemplarer, erholdte ved Bytte med Universitetets Samling.

Af udenlandske Pattedyr er udstoppet en Kjæmpekænguruh (*Halmaturus giganteus*), Pungbjørn (*Phascolarctos*), et Par Gibboner (*Hylobates*), et Par Viverrer og *Paradoxurus*-Arter, Dverghjort (*Tragulus*), Murmeldyr (*Arctomys monax*) og andre Gnavere m. fl.

Blandt udenlandske Fugle kan nævnes et Par Grønlandsfalke, skjænkede af Hr. Løitn. Dietrichsen fra Nansenexpeditionen, nogle større Næshornfugle o. fl.

Gjennem Konservator Schneider paa Tromsø er anskaffet en større Samling europæiske Lepidoptera, fra Dr. Schneider i Basel er ved Bytte mod Sager indsamlede i Thronhjemsfjorden erholdt en stor Samling af Koraller i Pragtexemplarer, der tildels repræsenterer nyopdagede Arter.

Fortegnelse over nogle mere eller mindre værdifulde Gaver er averteret i en af Byens Aviser.

Trykte Kataloger over Pattedyr og Fugle, saavel udenlandske som norske, er nu færdige.

De zoologiske Undersøgelser i Thronhjemsfjorden har givet fortsatte Bidrag til Kundskaben om dens Fauna, hvilke efterhaanden vil blive mere specielt afhandlede for de forskjellige Brancher i Selskabets Skrifter, naar tilstrækkeligt Materiale er indsamlet og undersøgt. De mangeaarige Undersøgelser har vist, at Artsantallet ogsaa i Dybvandsregionen tiltager vestover mod Havet. Medens Undersøgelserne i foregaaende Aar har fundet Sted ved Rødbjerg og de indre Dele af Fjorden, paabegyndtes i sidste Sommer noget agtigere Undersøgelse vestligere, navnlig ved Rissen og Lensvigen for at iagttage den nævnte Forandring af Faunaens Karakter. Som Exempler paa dette Forhold kan nævnes den korallignende Hydroide *Allopora Norvegica*, som aldrig er fundet østligere, men

her forekom i Mængde og tiltager i Hyppighed ud mod Havet, samt den nærstaaende *Stylaster gemmascens*, der vel ikke er sjelden inde i Fjorden, men ved Galgeneset i Rissen forekom i saadan Mængde, at den danner hele Korallbanker; fremdeles den sjeldne *Corymorpha uvifera*, der forekom i store Masser paa Okuliner. *Thuiaria thuja* er ved Indløbet til Fjorden overmaade hyppig, fandtes sparsomt ved Rissen, men er østenfor sporløst forsvunden. Af Echinodermer, hvormed et lignende Forhold finder Sted, kan nævnes *Antedon petasus*, der forekom i stor Mængde i de vestligere Dele, navnlig ved Lensvigen, sparsomt ved Rødbjerg, men aldrig er fundet østligere; fremdeles *Luidia Sarsii*, *Ophiocoma nigra*, *Ophiactis abyssicola* og *Ophiocten Krøyeri*, af Anthozoeer *Briareum grandiflorum* og *Duva florida*. Forøvrigt kan af mærkeligere Fund fra sidste Sommer nævnes et overordentlig stort Exemplar af den sjeldne Søstjerne *Pteraster multipes*, hvorved samtlige ved Norges Kyster forekommende Arter af Asteroider nu er fundne i Thronhjemsfjorden, mange og store Exemplarer af *Torellia vestita*, den sjeldne *Phascolozoma Loveni*, der paa en enkelt Lokalitet opfiskedes i hundredevis, *Solenopus Dalyelli*, flere Exemplarer af *Sergestes Meyeri*, samt nogle endnu ubestemte, muligens nye Alcyonarier. Af Fiske bør nævnes Unge af *Chimæra monstrosa*, der forhen synes ganske ukjendt, *Callynonymus maculatus*, som forhen hos os kun var funden sparsomt ved Bergenskysten, *Gobius pictus & microps*, samt et større Exemplar end forhen af *Cottunculus microps*, hvilket, idet denne Art hovedsagelig er funden i Thronhjemsfjorden, tillige bliver det største, som er fundet ved Norges Kyster.

Mineralsamlingen har dels ved Kjøb, dels ved Bytte med Dr. L. Schmelck i Kristiania erhvervet flere smukke Species fra norske Mineralforekomster. Med Rheinisches Mineralien — Comptoir i Bonn er indledet Forbindelse for at udnytte gennem Bytte de mange Doubletter, Mineralsamlingen eier ved de betydelige Gaver fra Postmester Weibye, fra de Aallske Samlinger m. v. Af Gaver er der i det forløbne Aar kun tilflydt Samlingen mindre væsentlige Ting fra 3 forskjellige Givere. Den til Belysning af Thronhjems Stifts geologiske Forhold ordnede Samling af Bergarter er omord-

net og yderligere kompletteret med 45 Haandstykker fra nye Lokalteter, ligesom Samlingen af Mineraler fra nordenfjeldske Mineralforekomster er udfyldt. Den i 1886 til Prof. C. Brøgger i Stockholm udlaante Samling af Mineralier fra Weibyes Samling er tilbagesendt og igjen indordnet i Samlingen.

Selskabets *Mynt- og Medaillesamling* er i 1889 forøget med 72 Medailler (hvoraf 52 i Sølv), 65 Mynter, hvoraf 3 i Guld, 28 i Sølv), 3 Jettens og 1 Pengesedel. Samlingen tæller nu i det hele omtr. 11000 Nr., hvoraf omtrent 960 Medailler og Medailleaftryk. Indkjøbt er 14 Medailler, (hvoraf 7 i Sølv) og 17 Mynter, (hvoraf 3 i Guld); Resten er Gave fra 19 forskjellige Selskaber eller Personer. Særlig maa fremhæves den særdeles værdifulde Gave, som Samlingen har modtaget fra det Kgl. Sv. Vetenskaps Akademien i Stockholm af 44 af Akademiets Erindringsmedailler eller Minnespenningar, hvoraf 2 i Bronze, Resten i Sølv, hvorhos Akademiet ved sin Sekretær Hr. Prof. Dr. Lindhagen velvillig har givet Løfte om ogsaa at tilstille Samlingen Eksemplarer af de Medailler, som senere maatte blive prægede. Af indkjøbte Mynter kan mærkes en værdifuld gammelnorsk fra Kong Sverres Tid. Revision og delvis Omskrivning af Katalogen har været fortsat som tidligere.

Samlingerne har som før regelmæssig været aabne for Publikum 2 Gange ugl. fra 12—1½, Myntsamlingen dog kun 1 Gang ugl. I Turisttiden har de ligesom i forrige Aar været holdt aabne hver Dag fra Kl. 1—2 undtagen Søndagen. Ogsaa til andre Tider har Adgang kunnet erholdes ved Henvendelse til Selskabets Vagtmester. Besøget har været meget tilfredsstillende

Ifølge Andragende fra Bestyrelsen for Thronhjems Fiskerimusæum har Direktionen indvilget i, at en Samling af grønlandske (eskimoiske) Redskaber og andre Gjenstande, der tilhører Selskabet (ialt 34 Nr. med 82 enkelte Gjenstande) overlades Fiskerimusæet til Opbevaring og Udstilling paa Betingelse af, at Sagerne holdes assurerede og tilbageleveres, saasnart Selskabet maatte kræve det.

Fra Prof. Blytt er modtaget en saavidt muligt fuldstændig Samling af norske Karplanter. Af Dr. I. Hagen er skjænket en Lichensamling.

XIX

I Generalforsamling den 16de Oktober foretoges Valg paa Præses og 1 Medlem af Direktionen istedetfor Hr. Overlærer C. W. Carstens, hvis Funktionstid var udløben. Til Præses gjenvalgtes Overlærer K. Rygh, til Medlem af Direktionen istedetfor Hr. Carstens, der havde frabedt sig Gjenvalg, valgtes Pastor S. Skavlan. I samme Generalforsamling valgtes til Revisorer af Regnskabets for 1889 Kaptein A. B. Wessel og Cand. philos. C. Dons.

Selskabets Formue ved Udgangen af 1889 udgjorde:

Hammers Legat i Panteobligationer	Kr. 86,630.00
Paulsens Do. i Do.	25,665.00
Aas & Hustrues Legat i Do.	12,000.00
Hammers Legats Rentefond i Sparebanken	306.11
Paulsens Do. Do. i Do.	2,027.92
Fondet af 1881	736.23
Kassabeholdning henstaaende i Sparebanken	2,074.16
	Kr. 129,439.42

Derimod skyldte Selskabet til Kongsbergs Sølvværks Driftsfond Kr. 18,000.00

Det reviderede Regnskab for 1889 udviser følgende Indtægter og Udgifter:

Indtægt.	
Beholdning fra 1888	Kr. 3,748.08
Hs. Maj. Kongens Bidrag for 1889	400.00
Statskassens Do. „ Do.	6,000.00
Thronhjems Brændevinssamlags Bidrag for 1889	2,000.00
Thronhjems Sparebanks Do. „ Do.	1,888.00
Kontingent af 181 Medlemmer	724.00
Renter af Selskabets Obligationer	5,716.07
Udbytte af den Hjemstj.-Rosencroneske Stiftelse	1,496.37
Refusion af Told af Spiritus	366.68
Refusion ifølge Antegnelsen	10.46
Salg af Selskabets Skrifter	6 60
	Kr. 22,356.26

Udgift.

Lønninger	Kr. 6,606.00
Bibliotheket	2,859.41
Den zoologiske Samling	1,778.68
Den zoolog. Samlings Bibliothek	282.25
Oldsagsamlingen	192.12
Do. Bibliothek	117.55
Mineralsamlingen	5.75
Myntsamlingen	209.62
Stipendier	800.00
Udgivelse af Skrifter	120.50
Renter tillagte Kapitalerne	1,421.51
Renter og Afdrag	810.00
Skatter og Afgifter	682.07
Lys, Brænde og Renholdelse	388.02
Arbejder ved Bygningen	1,182.15
Inventarium til Bygningerne	31.00
Antegnelser til Regnskabet for 1888	36.95
Forskjellige Udgifter	910.72
Kassabeholdning ved Udgangen af 1889	3,921.96
	Kr. 22,356.26

Idet Selskabet ved sin undertegnede Direktion aflægger denne Beretning, beder det sig i Underdanighed bevaret i Deres Majestæts Bevaagenhed.

Throndhjem i Direktionen for det Kgl. norske Videnskabers Selskab, September 1890.

K. Rygh.

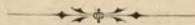
H. H. Petersen.

O. Krefthing.

H. Dahle.

Sigv. Skavlan.

I. Richter.

Direktionens Aarsberetning for 1890.

Til
Kongen!

Undertegnede Direktion for det Kgl. norske Videnskabers Selskab giver sig herved den Ære at aflægge underdanigst Beretning om Selskabets Virksomhed i 1890.

Selskabets aarlige Fest afholdtes paa Deres Maj.s høie Fødselsdag den 21de Januar i Kathedralskolens Festsal ved et Foredrag af Selskabets Medlem Læge M. Bøckmann over Infektionssygdomme. Foredraget er trykt i Thronhjems Adresseavis for 1890 No. 22 og 23.

Deres Maj.s Bidrag til Selskabet for 1890 er ifølge Deres Maj.s naadigste Beslutning anvendt til et Reiestipendium til zoologiske Undersøgelser i det nordenfjeldske Norge. Dette Stipendium blev, efter at være averteret i de offentlige Blade, tilstaaet Bestyreren af Selskabets zoologiske Samling. Han har i Sommerens Løb anvendt det til fortsatte Undersøgelser af Thronhjemsfjordens Dybvandsfauna. Om Udbyttet af disse Undersøgelser har underdanigst Beretning været indsendt gennem den Kgl. norske Hofforvaltning. Forøvrigt henvises til nedenstaaende Meddelelse fra den zoologiske Samlings Bestyrer.

Bibliotheket har været aabent til Udlaan de 5 første Arbejdsdage i Ugen, samtidig med Læseværelset. Udlaansdagens Antal har været 199, i hvilke der er skeet 979 Udlaan, indbefattende ca. 1600 Bind og Hefter. Laantagernes Antal har været 249. Bibliotheket er i Aarets Løb forøget med ca. 410 Værker, deri indbefattet Tidsskrifter og Fortsættelser. De enkelte Bind og Hefter udgjør ca. 900, fordelte paa følgende Fag: Theologi 16

Værker, 40 Bind, Lovkyndighed 7—10, Medicin 14—23, Filosofi 8—15, Pædagogik 17—86, Matematik 15—27, Naturhistorie 54—137, Fysik og Kemi 15—22, Økonomi 12—22, Sprogvidenskab 15—26, Underholdende Læsning 10—16, Historiske Videnskaber 116—282, Litteraturhistorie 20—40, Lærde Selskabers Skrifter 72—148, Skrifter af blandet Indhold 16—28. Af disse Skrifter er 132 indkomne ved Kjøb, Resten som Gave. Manuskript- og Diplom-samlingen har i Aarets Løb ikke modtaget nogen Forøgelse. Revisionen er fortsat ved Gjennemgaaelse af Kvarter og Foliaer i Afdelingerne for Theologi, Lovkyndighed og Sprogvidenskab. Desuden har man paabegyndt Revisionen af Oktaverne i Afdelingen for nordisk Litteratur.

Oldsagsamlingen har i det forløbne Aar havt en Tilvækst af i det hele 165 Numere (Katalognr. 4023—4186).

Af denne Tilvækst hører 25 Numere under Afdelingen Stenalderen, 10 Nr. i 7 Fund under den ældre Jernalder, 77 i 33 Fund under den yngre Jernalder, 9 under den kristelige Middelalder, medens Resten tilhører Tiden efter Reformationen.

Blandt de stenalderske Sager er nogle Dolke og Spydspidser af Flint. Saaledes er der fra Lerdal i Aure indkommet en Dolk og en Spydspids af Flint, fra Tornæs i Bud i Romsdalen en Dolk af Flint og fra Sundalen ligeledes en Dolk af Flint. Den sidste er erhvervet af en Opkjøber, der ikke nærmere kunde angive Findestedet. Fra Mysund paa Otterøen i Romsdalen er kommet en Spydspids af Flint, funden i en Stenrøs sammen med en anden lignende, der tidligere var solgt til en Opkjøber. Fra Veie i Skogn er erhvervet en usleben Øks af Flint. Og fra Findestedet paa Bølestrand i Flatanger er sammen med endel Sager af Skifer indkommet 4 meget smaa Skrabere, 2 smaa Pilespidser og forøvrigt endel Værkstedsaffald af Flint. Det er fundet i det samme Jordstykke, hvori Skifersagerne findes.

Af Stenøkser med Skafthul er erhvervet 2, en hel og vel bevaret fra Haarstad i Rennebu og Halvdelen af en over Skafthullet afbrukken fra Fleskhus i Verdalen.

Af Gjenstande fra den arktiske Stenalder er indkommet Fund fra Bøleseter, Bølestrand og Halmø i Flatanger og fra Løvstrand

i Bjørnør. Fra Bøleseter er erhvervet en hel Pilespids og Brudstykker af en Pilespids og en Spydspids, samt et Emne til en Spydspids, alt af Skifer. Det iaar fra Bølestrand indsendte bestaar, foruden de før nævnte Flintsager, af en Øks uden Skafthul af den arktiske Type, en ufuldstændig Pilespids og Brudstykker af 2 eneggede Knive af Skifer. Fra Halmø er kommet en vel bevaret og meget smuk enegget Kniv af rødbrun Skifer. Fundet fra Løvstrand bestaar af en hel Pilespids, to ufuldstændige Spydspidser og en ufuldendt Spydspids, alt af Skifer.

Fra Østgaard i Verdalen er indkommet et nyt Eksemplar af en meget sjelden Art Smykker af Sten, hvoraf der hidtil i det hele kun er fundet 3 Stykker i Landet. Det er desværre ufuldstændigt, idet kun den øvre Halvdel er bevaret. Det har i det væsentlige været ligt et fuldstændigt Eksemplar, som Samlingen tidligere har erhvervet fra Syd-Skjør i Bjørnør (Nr. 2650, afbildet i Aarsberetn. f. F. t. F. B. 1881 Fig. 4). Det tredie Eksemplar, der i Detailerne er lidt forskjelligt, opbevares i Universitetets Samling og er fundet paa Bjørkebakken nær Ask Jernbanestation i Norderhov (afbildet i Aarsb. f. F. t. F. B. 1889 Fig. 4, jf. Pag. 140 Nr. 278).

Af de indkomne Fund fra ældre Jernalder maa fremhæves en i sin Art meget sjelden bøileformer Spende af Jern fra Romfohjellen i Sundalen. Den vil blive afbildet i Aarsb. fra For. til n. Fort. Bev. for 1890. Den var desværre saa gjennemædt af Rust, at den gik istykker under et meget forsigtigt Forsøg paa Udludning; men der var forinden taget en nøiagtig Tegning af den. Paa Romfohjellen er der et meget stort Gravfelt, hvori der i Tidens Løb er gjort en Mængde Fund. Det, som deraf er indkommet til de offtentlige Samlinger, hører i Regelen til yngre Jernalder. Udgravningerne der drives imidlertid uden Plan og Fundene sammenblendes. Skjønt denne Spende tilligemed nogle Sager fra yngre Jernalder indkjøbtes paa Stedet af Samlingens Bestyrer, var det derfor ikke muligt at faa nogen fyldestgjørende Oplysning om de Forhold, hvorunder Spenden var funden. Fremdeles er af Gjenstande fra denne Periode indkommen en Kjedel af Bronze fra østre By i Verdalen, funden i en Stenrøs. Den er noget beskadiget; navnlig er Bunden løsnet fra Siderne. Som bekjendt er saadanne til Grav-

kar benyttede Bronzekjedler ofte lappede med paaklinkede Bøder, et Bevis paa, at man har anvendt gamle, slidte Kjedler til dette Brug. Dette er i høj Grad Tilfældet med dette Eksempel; navnlig bestaar Bunden næsten helt af saadanne Bøder, paaklinkede med Broncenagler.

Fra Sparbuen er indkommet en Fingerring af sølvblandet Guld, tildannet ved Hamring. Den er indsamlet af en Opkøber, der har opgivet Findestedet som „Rønne“, et Gaardsnavn, som ikke findes i Sparbuen. Man kunde antage, at det var en Forveksling for Tønne eller Røtte. Men det turde ogsaa hænde, at den egentlig skriver sig fra Rannem. Her er der nemlig for mange Aar siden fundet en Bronzekjedel med 2 Fingerringe af Guld, hvoraf den ene for længe siden indkom til Universitetets Samling, ved hvilken Leilighed det blev opgivet, at den anden fremdeles var i Gaardeierens Besiddelse.

Ved de i Sommerens Løb paa Male i Bud Prestegjeld i Romsdals Amt af Filialafdelingen af Foreningen til norske Fortidsmindesmerkens Bevaring foretagne Udgravninger af en Samling Røser fremkom der endel Fund, der samtlige er blevne overladte til Samlingen. De fleste af dem tilhører den yngre Jernalder og kun 2 den ældre. I begge disse har der været urtepotformede Urner af Ler. Den ene er i den Grad knust, at dens oprindelige Udseende er ganske ukjendeligt, medens den anden nogenlunde har kunnet sættes sammen. Den er prydet med Baand af vertikale Furer og derimellem med Rækker af indtrykte trekantede Hak.

De indkomne, til den yngre Jernalder hørende Fund fra det nysnævnte Gravfelt paa Male er 7 i Tallet, men temmelig smaa. Med Undtagelse af et, der indeholder en større Samling Perler, bestaar de kun af endel Vaaben og Redskaber af Jern, der alle er i høj Grad medtagne af Rust, saa at ingen af dem har kunnet af-rustes for Konserveringens Skyld.

Det betydeligste og bedste af de indkomne yngre Jernalders Fund er et Gravfund fra Hanset i Nessets Prestegjæld i Romsdalen, der gjennem Hr. Kaptein Ziegler er erhvervet for Samlingen. Det bestaar af et større Sæt Jernvaaben, Sverd, 2 Spydspidser, Pilespidser, Økseblad, samt Sigdblade, Bidselmundbid m. m. og der-

hos af et Ildstaal af Bronze og Staal af en meget sjelden Form. Jernsagerne er ualmindelig vel bevarede, saa at de alle paa et Par nær har ladet sig konservere paa en meget tilfredsstillende Maade. Af de øvrige indkomne Fund fra denne Periode kan nævnes et fra Gravfeltet paa Hovin i Sundalen, bestaaende af en Kjedel, en stor Samling Klinksøm og nogle andre Ting af Jern, alle i meget gjenemrustet Tilstand. Fra Fundpladsen paa Risegjerdet i Opdal er ogsaa indkommet endel Redskaber af Jern. Fra Romfohjellen i Sundalen er blandt andet erhvervet en liden rund Spende af Bronze. Fra Tjønnen i Rennebu er et Par skaalformede Spender af Bronze med nogle Jernsager. Fra Berg i Høilandet et Fund af flere Jernsager. Fra Haugan i Inderøen en Ringnaal af Bronze med nogle andre Sager. Derhos er der indkommet en Mængde Fund af enkelte Gjenstande af større eller mindre Interesse.

Af middelalderske Sager er bl. a. indkommet et Fund fra Throndhjems By, som er fremkommet ved Gravning under en Gaard i Erling Skakkes Gade ligeoverfor den tekniske Skole og indsendt fra Stadsingeniøren. Det bestaar af et Vævspyd af Ben af almindelig Form og af 2 Kamme af Ben, begge af meget sjelden Form. Den ene har, saavidt vides, kun et Sidestykke i et Ekspl., der i 1880 blev fundet i en Gravrøs fra Bronzealderen paa Todnæs i Sparbuen, men som maa antages at være kommet ned i Røsen i senere Tid (Aarsb. 1880 Fig. 25). Men denne var kun et Brudstykke, medens den nu fundne er nogenlunde fuldstændig. Den er ikke alene eiendommelig ved sin Størrelse, idet den er 25 cm. lang, men ogsaa ved, at de Skinner, der efter Midten sammenholder de Plader, hvoraf Tinderne er udskaarne, ved den ene Ende er forenede til et temmelig tykt og langt Haandtag. Skinnerne og Pladerne holdes sammenklinkede ved en Mængde Broncenagler. Den anden Kam, som ligeledes er meget eiendommelig, vil blive afbildet i Aarsb. f. F. t. n. F. B. for 1890. I omtrent samme Strøg af Byen er tidligere paa flere Steder gjort Fund af lignende middelalderske Gjenstande. Endvidere er erhvervet et Par store Økseblade og endel andre Gjenstande af middelaldersk Form.

En betydelig Del af Tilvæksten tilhører Tiden efter Reformationen, hvoraf meget er indkommet som Gaver. Adskillige Gjen-

stande er dog ogsaa kjøbte. Under Mangelen af et norsk Folke-musæum, der kan optage den særlige Opgave at give et Billede af Folkets Kultur i de sidste 3 hundrede Aar, er det nødvendigt, at Oldsagsamlingerne strækker sig saa langt som muligt i at erhverve karakteristiske Prøver af indenlandsk Arbeide og norske Brugsgjenstande fra denne Tid.

Endel af Samlingens Aarstilvækst er, som sedvanligt, indkommet ved Gave. Fortegnelse over Giverne er paa almindelig Maade ved hvert Halvaars Udgang offentliggjort i throndhjemske Blade. Af Givere, der har skjænket et større Antal Gjenstande, bør særskilt nævnes Selskabets Medlem Hr. Bundtmager I. N. Bruun. At forøvrigt Antallet af Gaver i det hele er mindre end i tidligere Aar, er en naturlig Følge af den Virksomhed med Opkjøb af Antikviteter fra alle Tidsaldre, som i stor Udstrækning drives omkring i alle Bygder. Dette har selvfølgelig ogsaa bidraget til at drive Prisen paa Oldsager betydelig opad, dels fordi meget nu maa erhverves af Opkøjerne og ikke direkte af de oprindelige Eiere, dels fordi Samlingens Interesser tilsiger at betale rundeligere end før for at fremme direkte Afhændelse til Samlingen. En stor Del af, hvad der indsamles af Opkøjerne, kommer nemlig slet ikke nogen offentlig Samling tilgode, og forsaavidt det kan reddes for en saadan, mangler det i Regelen de for dets videnskabelige Værd saa afgjørende nøiagtige og paalidelige Oplysninger om Fundforholdene. Arbeidet med Præparation af Jernsager ved Afrustning er fortsat og i Regelen med meget tilfredsstillende Resultater. Derved er paa adskillige Sverdklinger og Spydblade afdækket smukke damascerede Arbeider og paa enkelte Sverdklinger ogsaa Indskrifter.

Den zoologiske Samling er i 1890 bleven forøget i det væsentlige paa følgende Maade.

Af indenlandske Pattedyr er kun udstoppet en Fjeldræv (*Canis lagopus*), hvilken Art forekom temmelig hyppig i Byens Omegn sidst forløbne Høst paa Grund af Lemæernes Vandring. Dernæst er anskaffet og udstoppet Isbjørn (*Ursus maritimus*) i to Ekspl., hvoraf det ene er usedvanlig stort og det andet er en Unge, et Par Pungbjørne (*Phascolarctos*) fra Australien, skjænkede Samlin-

gen af der boende Handelsmand Weisert, samt nogle af de i forrige Aar fra Universitetets Samling som Skind erholdte Ekspl.

Af indenlandske Fugle kan nævnes *Strix uralensis*, der ligeledes efterfulgte Lemænerne paa deres Vandring og syntes, skjønt i det hele taget sjelden, at forekomme ret hyppig ogsaa i Byens Omegn i afvigte Vinter, dernæst flere Ekspl. af Ryper (*Lagopus albus*), der kan tjene til at fuldstændiggjøre de Sviter af denne Art, som forhen fandtes i Samlingen, en Varietet af Røi (*Tetrao urogallus*), nye Ekspl. af *Somateria spectabilis* og *Polysticta dispar*, erholdte ved Bytte fra Tromsø Musæum. Af udenlandske Fugle er udstoppet: sort Svane (*Cygnus plutonius*) *Platalea ajaja*, Phasaner, *Penelope* o. fl.

Af norske Fiske er ikke mange erholdte. Nogle er erhvervede ved Bytte fra Universitetets Samling, blandt hvilke *Orcynus pelamys*, hvoraf kun et Par Ekspl. er fundne ved Norges Kyster. Desuden er udstoppet en Haakjærring (*Somniosus microcephalus*), fanget i Thronhjemsfjorden. Ved Bytte med Sødyr, indsamlede i Thronhjemsfjorden, er talrige udenlandske Fiske og Reptilier erholdte fra Dr. Schneider i Basel, fra hvem paa samme Maade er erholdt en Samling Insekter, navnlig tropiske Sommerfugle, talrige Crustacea, hvoriblandt et Par Kjæmpekrabber (*Macrocheira Kämpferi*) fra Japan, fremdeles Echinodermer og Koraller. Forøvrigt har vort Musæum staaet i Forbindelse med Riksmusæum og Universitetet i Stockholm, Universiteterne i Kjøbenhavn og Upsala, samt Naturaliehandlere, hvorved foruden ved Kjøb Samlingen især af Conchylier, Echinodermer og Koraller er blevet betydelig udvidet i sidste Aar.

En stor Samling (i 6—700 Nr.) udenlandske Land- og Ferskvandsmollusker er skjænket Selskabet af Frøken Birgithe Esmark.

Af den norske Nordhavsekspeditionens Udbytte er erholdt en Samling Pycnogonider, ligesom forhen er modtaget Fiske og Echinodermer.

Den zootomiske Afdeling er forøget med 8 Skeletter af Pattedyr og Fugle, samt 14 Cranier.

Med Samlingens Udvidelse har nogle Omordninger fundet Sted. Da saaledes Samlingens Bestyrer ved Undersøgelser i Selskabets ældre Skrifter og Fortegnelser var kommet efter, hvilke Eksem-

plarer der har tilhørt Gunnerus' Samling, indordnede han dem, saavidt muligt, i en særskilt Afdeling, hvorom der antagelig vil blive givet særskilt Beretning.

De zoologiske Undersøgelser i Fjorden har i Sommeren 1890 været foretagne i den ydre Del af samme, paa forskjellige Steder ved Rissen, især ved Galgeneset og Hasselviken paa de største Dyb og kun undtagelsesvis paa ringere Dyb. I Almindelighed er man kommen til det Resultat, at ved disse Trakter findes Fjordens største Dyb og paa visse Punkter ogsaa den paa Arter rigeste Fauna, der i flere Henseender er afvigende fra den i Fjordens indre Dele. Som Eksempel kan anføres, at den Sæk, som var fæstet til Bundskraben, og som havde en Længde af henved 2 Meter, ved 1 Drag opgjennem Bergbakkerne fra 250—150 Favnes Dyb indeholdt følgende tildels zoologiske Sjeldenheder: den store Musling *Lima excavata* i henved et halvt hundrede Ekspl., Koraller i Masse, bestaaende af 3 Arter: *Lophelia prolifera*, *Amphelia ramea* og *Allopora norvegica*, til hvilke bl. a. var fæstet mangfoldige Dybvandshydroider, hvoriblandt den sjeldne *Corymorpha wifera* i stor Mængde, fremdeles Søtræer: *Muricea placomus* og Grene af *Paragorgia arborea* med paasiddende *Astrophyton Linckii* og *A. Lamarckii*, *Briareum grandiflorum*, ligeledes i Masser, *Sarcophyton purpureum*, *Brisinga endecacnemos*; flere Actinier, endvidere af Mollusker: flere levende Ekspl. af *Neptunca Turtoni*, *Chiton abyssorum*, *Torellia vestita*, blandt Crustaceer: *Pandalus propinquus*, *Galathodes tridentata* og en vrimlende Mængde af forskellige Amphipoder, hvoriblandt den forhen kun i den arktiske Region fundne *Acanthozone hystrix*, for ikke at nævne de talrige Annelider, Ophiurer m. m., der skjuler sig i Korallernes Hulninger, og andre Dyr, der sidder fæstede til deres Ydre. Blandt andre Ting af Interesse, som fandtes i sidste Sommer, kan nævnes et nyt Ekspl. af den af den zoologiske Samlings Bestyrer som ny Art beskrevne *Solaster echinatus*, en formentlig ny Art af Slægten *Marsenina*, samt adskillige Eks. af *Buccinopsis eburnea*, en Mollusk, der forhen ikke er funden i Throndhjemsfjorden og forøvrigt er ganske sjelden. Talrige Ekspl. af de forskellige Dyreklasser blev desuden

indsamlede dels til Supplering af Musæets indenlandske Samling, dels til Bytte med andre Musæer.

Mineralsamlingen har i 1890 modtaget som Gave nogle Mineraller fra inden- og udenlandske Findesteder. Bergartssamlingen er forøget med Haandstykker fra Fjeldkomplekset „Troldeheimen“ og fra Trakterne om Essandsjø m. m. Den Samling, der er anlagt til Belysning af de throndhjemske Distrikters Ertsforekomster, er bleven suppleret ved Stuffer m. v. fra Selbu Værks, Esna og Killingdals Gruber.

Fra den internationale Grubeudstilling i London har Samlingen gennem Hr. Professsr Vogt, som med offentligt Opdrag besøgte Udstillingen for at varetage norske Musæers Interesser, modtaget en Samling Mineraller fra Ertsforekomster særlig i de engelske Kolonier, samt en Samling fra nordlandske Marmorforekomster. Denne Samling er nu udstillet i Montrer istedetfor den tidligere udstillede Samling af Fossiler, som af Mangel paa Plads har maattet magasineres.

Mynt- og Medaillesamlingen er i afvigte Aar forøget med 13 Medailler, 440 Mynter (hvoraf 8 Guldmynter), 2 Jettons og 10 Pengesedler. Indkjøbt er 3 Medailler, 11 Mynter og 2 Pengesedler; ved Bytte med Dubletter af Selskabets Samling er erhvervet 7 Medailler, 89 Mynter, 1 Jetton og 1 Pengeseddel. Resten er indkommet som Gave fra 21 forskellige Foreninger eller Personer. Samlingen tæller nu ialt ca. 11,500 Nr. Fra Kgl. Vetenskaps Akademien i Stockholm har Samlingen modtaget som Gave 1 Eksp. i Sølv af Akademiets i 1890 prægede Erindringsmedaille over afdøde Generalintendant Akrell, fra Søndre Bergenhus Amts og Bergens Bys Landhusholdningsselskab 2 Eksp. af dets Prismedaille, fra Hr. Bundtmager Bruun hersteds foruden flere Mynter 1 svensk og 1 tysk Broncemedaille. Fra Throndhjems Politikammer har man modtaget en Samling af 346 mindre Mynter i Sølv og Kobber, hvoraf 136 norske efter 1814, de øvrige dansk-norske, væsentlig fra forrige Aarhundrede. Alle disse Mynter var for flere Aar siden fundne i en Stenur i Bymarken sammen med et større Beløb i norske Ti- og Femdalersedler, hvilke sidste indløstes af Norges Bank. Da den yngste Mynt er en norsk Tolvskilling fra 1853, er det hele Fund sandsynligvis nedlagt i et af de nærmest

paafølgende Aar. Der findes mange Dubletter deriblandt, men ingen sjeldne Mynter, og Metalværdien er ubetydelig. De vil dog maaske senere komme til Anvendelse som Byttemiddel.

Paa Grund af den i senere Aar voksende Interesse for private Samlinger og forøget Konkurrence er Prisen paa Mynter og Medailler nu steget betydelig, ligesom Gaver indkommer sjeldnere end før. Revision og delvis Omskrivning af Katalogen har været fortsat.

Samlingerne har som tidligere regelmæssig været aabne for Publikum 2 Gange ugentlig (hver Gang $1\frac{1}{2}$ Time fra Kl. 12— $1\frac{1}{2}$), Myntsamlingen dog kun 1 Gang ugl. I Turisttiden har de været holdt aabne hver Dag fra Kl. 1—2 undtagen Søndag. Ved Henvendelse til Vagtmesteren har ogsaa Adgang kunnet erholdes udenfor denne Tid. Besøget har været meget tilfredsstillende.

Da flere af de botaniske Samlinger, som er i Selskabets Besiddelse, ikke befandt sig i den ønskelige Orden og tiltrængte en Revision, blev det ved Direktionens Beslutning af 30te April overdraget Hr. Cand. mag. O. Dahl at gennemgaa og ordne samme. Hr. Dahl har nu tilendebragt dette Arbejde, hvorom henvises til hans i nærværende Aarsskrift indtagne Afhandling: „Oversigt over det Kgl. norske Videnskabers Selskabs botaniske Samlinger“.

I Generalforsamling den 8de Oktober foretoges Valg paa Vicepræsens istedetfor Rektor Petersen og 2 Medlemmer af Direktionen istedetfor Major Krefting og Overlærer Dahle, hvis Funktionstid var udløben. Valget havde det Udfald, at de Udtrædende gjenvalgtes. I samme Generalforsamling gjenvalgtes Kaptein A. B. Wessel og Cand. philos. C. Dons til Revisorer af Regnskabet for 1890.

Selskabets Formue ved Udgangen af 1890 udgjorde:

Hammers Legat i Pantobligationer	Kr.	86,930.00
Paulsens Do. i Do.	„	27,665.00
Aas & Hustrues Do. i Do.	„	12,000.00
Hammers Legats Rentefond i Sparebanken	„	276.03
Paulsens Do. Do. i Do.	„	249.35
Fondet af 1881	„	758.31
Kassabeholdning henstaaende i Sparebanken	„	3,417.08
	Kr.	131,295.77

Derimod skyldte Selskabet til Kongsbergs Sølv-
værks Driftsfond „ 18,000.00
Regnskabet for 1890 udviser følgende Indtægter og Udgifter:

Indtægt:

Beholdning fra 1889	Kr.	433.38
Hs. Maj. Kongens Bidrag for 1890	„	400.00
Statskassens Do. „ Do.	„	6,000.00
T.hjems Brændevinssamlags Do. for Do.	„	2,000.00
T.hjems Sparebanks Do. for Do.	„	1,888.00
Kontingent af 186 Medlemmer	„	744.00
Renter af Selskabets Obligationer	„	5,799.75
Udbytte af den Hjelmstj. Rosencroneske Stiftelse	„	1,602.92
Refusion ifølge Antegnelse	„	4.16
	Kr.	18,872.21

Udgift:

Lønninger	Kr.	6,804.00
Bibliotheket	„	2,470.41
Den zoologiske Samling	„	2,088.62
Oldsagsamlingen	„	254.78
Do. Bibliothek	„	111.45
Mineralsamlingen	„	69.93
Myntsamlingen	„	111.58
Stipendier	„	900.00
Udgivelse af Skrifter	„	861.15
Renter tillagte Kapitalerne	„	1,513.43
Renter og Afdrag	„	810.00
Skatter og Afgifter	„	682.07
Lys, Brænde og Renholdelse	„	582.89
Arbejder ved Bygningerne	„	194.30
Inventarium til Bygningerne	„	60.00
Udgifter til Ordning og Revision af Selskabets botaniske Samlinger	„	300.00
Forskjellige Udgifter	„	200.69
Kassabeholdning	„	856.91
	Kr.	18,872.21

Idet Selskabet ved sin undertegnede Direktion aflægger denne Beretning, beder det sig i Underdanighed bevaret i Deres Majestæts Bevaagenhed.

Throndhjem i Direktionen for det Kgl. norske Videnskabers Selskab. December 1891.

K. Rygh.

H. H. Petersen.

O. Krefthing.

H. Dahle.

S. Skavlan.

I. Richter.

